Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 274 (3274) | 1940 оной ноябрийн 26, вторник | СЭН 10 МҮНГЭ

Союзай Соведтэ һунгаха окружной һунгуулиин комиссинууд баталагдаба

Литовско ССР-эй сагзуурын Верховно Соведэй Президиум болбол Литовско ССР-һээ Союзай Соведтэ һунгалтануудаар бүхы 10 окружной һунгуулиин комиссинуудай составые баталба. Тус комиссинуудта түрүү хүдэлмэришэд, таряашад ба советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд оробо.

Металлистнуудай профсоюз хадаа «Нерис» заводой хүдэлмэришэн нүх. Маскалиунасые һунгуулиин комиссиин составта дэбжүүлбэ. Нүх. Москалиунас—үйлэдбэриин новатор, талантта изо. ретатель мүн.

Вильнюсскэ округой һунгуулиин комиссиин члендэ таряашан нүх. Станкевичиус баталагдаба. Помещигүүдэй газарые хубааха үедэ нүх. Станкевичиус газарай комиссиин член байһан юм. Нүхэр Станкевичиус болбол тэрээнийе округой һунгуулиин комиссида дэбжүүлһэн таряашадайгаа дунда ехэ хүндэтэй ба этигэлтэй.

Эхин һургуулиин һургагша нүх. Петронитс болбол революционно ябуулгануудайгаа түлөө сметоновтоноор түрмэдэ хаягдаһан ба 4 жэл хахад хаалтада һууһан юм. Тиин, мүнөө Паневежскэ һунгуулиин округой комиссиин түрүүлэгшые орологшоор баталагдаба.

АРТЕЛИИН УСТАВЫЕ НАРЯАР САХИХА

Хэдэн миллион ажалша таряашадай хүдэлмэриинь ба ажаһуудалайнь замые зааһан, Хүдөөажахын артелиин сталинскэ устав болбол колхозно ажабайдалай закон болонхой. Колхозой үг зорилгонуудынь устав соо эли тодоор хэлэгдэһэн байна гэбэл: „Колхозой зам—социализмын зам хадаа, ажалша таряашадта гансахан лэ зүб замынь мүн болоно. Артелиин членүүд болбол өөрынгөө артелиие бүхэжүүлхэ, үнэн сэхээр ажаллаха, колхозой олзые хэһэн ажал дээрээ хубаахa, хамтынгаа үмсые сахиха, колхозой зөөриие гамнаха, трактор ба машинануудые гамнаха, морёо һайнаар харууһалха, өөрынгөө хүдэлмэрүшэн-таряашанай гүрэнэй даабариие гүйсэдхэхэ уялгатай,—тиигээд байхадаа колхозоо большевистскэ, бүхы колхознигуудаа шангашадалтай болгохо байна“.

Манай парти ба правительство болбол хүдөөажахын артелиин уставые хазагайруулангүй бэелүүлхэ тухайда угаа ехэ анхарал хандуулдаг байһыень бидэнэр һайса мэдэнэбди. 1939 оной май һарада болоһон, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй пленум дээрэ „Колхозуудай хамтын газарые үрилгэһөө хамгаалха хэмжээнүүд тухайда“ асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Тэрээнһээ хойшо, артелиин уставай хоёрдохи пунктые эбдэлшэдтэ, колхозой газарые үрихэ ба хулууха ябадалда эсэргүү эрид шанга тэмсэл ябуулагдана.

Гэбэшье, колхозой уставые эбдэхэ ба хазагайруулха, хамтын газар үрихэ ушарнууд мүнөө хүрэтэр үзэгдэһөөр. Һаяхан, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол манай республикын колхозуудта хүдөөажахын артелиин устав хэрзэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень тодоруулхын зорилгоор, Кабанскын аймагай хэдэн артельнүүдтэ шалгалта хэһэн байгаа. Энэ колхозой сабшалангые ехээр үрижэ байһан олон фактнууд элирүүлэгдэә.

Колхозой хамтын газар—артелиин ажахын үндэһэ һуури мүн. Энэ хадаа ойро хүрэшэгүй байха ёһотой. Тиибэ-яабашье, колхозой хамтын газарые хулгайлгаһаа ба үрилгэһөө хамгаалха тухайда, сабшалангай ба таряалангай газарай гектар бүриһөө элбэг ехэ продукци абаха тухайда анхарал Кабанскын ба бусадшье аймагуудай зарим колхозуудта дутамаг байна.

ОКДВ-гэй нэрэмжэтэ (Кабанск) колхозой правлени үбһэ сабшалгаар планаа гүйсэдхөөгүй аад лэ, сабшаланга газаа тээшэнь арендээр үгэһэн байна. Тэхэһээ гадна, тэндэхи нютагайнь үмсэтэншье энэ колхозой сабшалангые өөһэдынгөө зоргоор сабшана. Тиихэдэ, өөрынь колхознигууд—9 айл буусашадарай участогүй байха юм.

Мүн тэрэшэлэн, Хизаарай Соведүүдэй Съездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд хамтынгаа сабшаһан дээрэһээ 1000-аад центнер үбһэ сабшаба. XVII партсъездын нэрэмжэтэ артельдэ олохон членүүдынь арбаад-хорёод центнер үбһэ сабшажа абаа. Иигэжэ сабшалан-хадлангаа үриһэнэй результатта, тэдэ хоёр колхоз фермынгээ малые үбһэ-тэжээлээр хангажа шадаагүй. Хизаарай Соведүүдэй Съездын нэрэмжэтэ артельдэ колхознигуудай буусашадарай участогуудынь тэгшэ бэшээр хубаагданхай. Эндэ колхозник айл бүхэн 0, 80 га газартай байха ёһотой аад, тэрэ нормонь 0, 20 сотоһоо эхилээд, 1 гектар хүрэтэр эдлэнэ. Колхозница Е. С. Бояркина гэгшын нэгэ гектар участогынь ондоо тээхи хүнүүд эдлэдэг байна.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет ба ССР Союзай Совнарком 1939 оной майн 27-ой үдэр гаргаһан, «Колхозуудай хамтын газарые үрилгэһөө хамгаалха хэмжээнүүд тухайда“ историческа тогтоол соогоо: „колхозой хамтын газарые колхознигуудай хубиин ажахын ашаг туһада зорюулан үрилгэжэ, колхозно газар эдлэлгээр хүдөөажахын артелиин уставые хазагайруулһан партийна, советскэ организацинуудай, колхозуудай правленинүүдэй ба газартаряалангай органуудай практикые антипартийна ба гүрэндэ харша практика мүн“ гэжэ зааһан байгаа.

Колхозой газарые үрижэ гү, али өөрынгөө хубиин интересіэ хулууҗа, артелиин устав эбдэгшэд—гэмтэ аашa гаргаха гээшэ. Тиимэһээ, тэдэнэр сулай харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой.

Колхозоо үнэнсэхеэр ажаллаха, хамтынгаа зөөриие гамнаха, морёо һайнаар харууһалха тушаа артелиин устав эбдэхэ ушарнууд Кабанскын колхозуудта үсөөн бэшэ бии. Диилэнхы олонхи колхознигуудынь үнэнсэхээр ажаллажа, артелиингаа ажахые арбидхан баяжуулхые оролдожо байбашье һаань, тэндэ зарим колхознигуудынь колхоздоо бааханаар хүдэлмэрилөөд, өөртөө ехээр лэ абахые һэдэдэг байна. Жэшээнь, дурсагдаһан ОКДВ-гэй нэрэмжэтэ артелиин зарим членүүдынь таряахуряалгын халуун хүдэлмэриин хаһа соо өөһэдынгөө гэр тойронхи ажалогород дээрээ ажаллажа байба. Ажалай дисциплинэнь тон һула. Лодырьнуудые, хуурмаг колхознигуудые үргэлжэ өөгшөөжэ байһанайнь гэмээр, хуряалгын хүдэлмэри унжагайржа, колхоздонь бага бэшэ гарза ушарба. „Манай колхознигууд өөһэдынгөө хубиин интересые артелиингаа интересһээ дээдтэ бодолог, тэдэнэр уставай эрилтые огто гүйсэдхэнэгүй“ гэжэ, тус колхозой МТФ-е даагша нүх. Суханов сэхэ мэдүүлнэ.

ОКДВ-гэй нэрэмжэтэ колхоз хадаа таряанай ургаса дээшэлүүлхэ тушаа планаа жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй. Хамтын алуу малынь дулаан байраар дутамаг. Ажалаа эмхидхэхэдээ: хүнүүдые нэгэ хүдэлмэриһээнь—нүгөөдэдэ табижа, һэлгүүлэн, харюусалгынь һулархана. Хүдэлмэриин хүсэнэй тоодо һоноо тоо бүридхэл үгы. Колхознигуудай ажалта үдэрнүүдые тэмдэглэхэ дансанuудынь правлениин конторо соо дарагдажа хэбтэнэд.

Хүдэлмэридөө орой гараад, эртэ эрохо, зарим тээнь хэдэ-хэдэн үдэртэ зайгуултаха, хуряалгын үе соо һамар жэмэс суглуулхын түлэдэ хаяа ойгоор хэсэжэ ябаһан фактнууд XVII партсъездын нэрэмжэтэ, «III Пятилетка» ба бусад колхозуудта элирүүлэгдэбэ.

Олонхи колхозуудта учет ба контроль муу байна. Колхознигуудай хамтын суглаа ай шиидхэбэриүгэеөр, артелиин мүнгые үрихэ ябадалшье үзэгдэнэ. Жэшээнь, „III Пятилетка“ колхозой счетовод Каплан гэгшэ колхознигуудта 10-һаа 40 түхэриг хүрэтэр аванс өөрөө мэдээд хубаагаа. Ревизионно комиссинууд жэл соо 4 дахин шалгалта хэхэ уялгатай аад, энэ үүргэеэ гүйсэдхэнэгүй.

Хүдөөажахын артелиин сталинскэ уставые наряар сахилга—колхозник ба колхозница бүхэнэй арюун уялга. Артелиин устав эбдэхэ ябадал хадаа советскэ закондо, гүрэндэ харша ааша мүн гэжэ харагдаха ёһотой. Кабанскын аймагай колхозуудта сталинска уставые бүдүүлигээр хазагайруулһан фактнууд тушаа, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум тусхай шиидхэбэри гаргаба. Аймагай партийна, советскэ ба газартаряалангай органууд болбол артелиин уставые али зэргээр бэелүүлэгджэ байһаниие һайтар шалгаха, тэрэниие эбдэгшэд ба хазагайруулагшадтай эрид шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Армянска ССР-эй промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүлые шагналга

Армянска советскэ социалистическэ республикын 20 жэлэй юбилейтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол промышленностиие ба хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр туйлаһан амжалтануудайнь түлөө Армянска ССР-эй промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүлые СССР Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнаба.

Ленинэй ордеоор 12 хүн шагнагдаба гэбэл: нүхэд М. М. Акопян—Кировоканска районой, Алжикар селодохи колхозой садовник; А. А. Алиев—Надинска районой, Неди селодохи колхозой бригадир; А. С. Арутюнян—Вагар-шапатска районой „Ананствай“ колхозой садовническо бригадын звеное даагша; Г. Н. Вабаджвян—Камарлинска районой, Свердловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; Г. М. Закарян—Вагаршапатска МТС-эй тракторист; С. Х. Казарян—Армениин КП(б)-гэй Камарлинска райкомой нэгэдэхи секретарь; Н. А. Мартиросова — наркомсовхозой инженер-гидротехник; В. М. Меликян—Котоиско районой, Елгован селодохи колхозой звеное даагша; Р. М. Мхитарян—Октябрьска районой „Майн 1“ колхозой звеное даагша; Т. Т. Новосельцева—Калининска районой Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаалиша; А. С. Пирюзян—Армянска ССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба Б. О. Шахбазян—Вагаршапатска МТС-эй директор.

Ажалай улаан тугай ордеоор 35 хүн шагнагдаа.

„Хүндэлэлэй Тэмдэг“ ордеоор 74 хүн ба „Ажалай габьяануудай түлөө“ медаляр—86 хүн. „Ажалай отличиин түлөө“ медаляр—102 хүн шагнагдабад.

Советскэ Союзай Маршал, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй Оборонын Арадай Комиссар—Семен Константинович Тимошенко

ТАСС-ын фото.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Судай түрүүлэгшэдэ нүхэр Даша Мункоевич Мункоевые томилхо тухай

Нүхэр Даша Мункоевич Мункоевые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Судай түрүүлэгшэдэ томилхо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОЕВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. ИЛЬИЧЕВ.

г. Улан-Удэ,
Соведүүдэй Байшан.
1940 оной ноябрийн 21.

Редакциһаа: Энэ Указ манай газетын ноябрь 24-нэй номерто алдуутайгаар толилогдоһон ушарһаань мүнөө хоёрдохёо үгтэбэ. Алдуу гаргаһанда зэмэтэй Эрдынеев харюусалгада хабаадуулагдаа.

Шагналгада 25 мянган түхэриг һомолбо

Бурят-Монголой АССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй Обкомой 1940 оной сентябриин 3-ай тогтоолтой зохилдуулан, БМАССР-эй Совнарком болбол жэлэйгээ финансова планиие дүүргэһэн түрүү районуудые шагнахын тула нютагай бюджедһээ 25 мянган түхэриг Совнаркомой хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин мэдэлдэ һомолбо.

Гашайн МТС-тэ

МУХАР-ШЭБЭР. (Манай спецкорһоо). Гашайн МТС-эй ремонтын мастерскойнуудай соо энэ жэлэ урда-урдынхиһаа олон хүдэлмэришэд—93 хүн ажаллана. Эдэнэр—үсэгэлдэрэй трактористнар, мүнөөдэрэй ремонтнигууд. Хэрбээ эдэнэрэй ажалые зүбөөр эмхидхээд байбал, тус МТС тракторна паркынгаа ремонтые февралиин 20-до бэшэ, харин Хонхолойн МТС-тэй адли—шэнэ жэл эхилтэр дүүргэхэ бүхы аргатай.

Мастерскойнууд соонь үдэшэлэн оройдо, электричествын гэрэл яларна, дулаахан. Энэ байгшадай олонхинь эрмэлзэлтэйгээр хүдэлмэрилнэд. Тракторнуудые задалжа, заһажа, холбожо байһан хүнүүд харагдана.

— Манай ремонтнигууд хэзээ-хэзээнэйхиһээн ехэ энтузиазмтайгаар ажаллажа байнад, — замполит Михайлов мэдүүлнэ, — ерэхэ жэлдэ ехэ ургаса хуряаха, бүхы газарые бүри эрхим шанартайгаар элдэхэ, трактор бүхэниие бүтөөсэтэйгөөр хэрэглэхээр зоригжонхой. Правительствын шэнэ законуудай гүнзэгы удхые манай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн ойлгоно.

Орденто Платонов, Антонов, медальта Максимов, Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаһан олон түрүүшүүл, мэргэжэлтэ хүнүүд эдэ мастерскойнууд соо ажаллажа байнад. Бүгэдэнэйнь зорилго—булад моринойгоо часть бүхэниие болзор соонь эрхим шанартайгаар ремонтлолго болоно.

Мүнөө 5 тракторнууд ремонтлогдобо. Үшөө арбаад тракторнууд задалагдаад, заһагджа байна. Социалистическэ соревнованиин туг доро жагсаһан эдэ ремонтнигуудай гараар хамта наяад тракторнууд заһагдажа гараха юм.

Хэрбээ шухала запас частьнуудай байгаа һаань, Гашайн МТС үшөө олон тракторнуудые үни ремонтлоод байха байгаа. № 50 деталь ба бусадай үгыһөө болжо, олон тракторнуудай ремонт удаарба. Бурят-Монголой Автотракторосбытын трест болбол эдэ частьнуудаар республикын бүхы МТС-үүдые дары хангаха уялгатай. Тракторна паркын энэ жэлэй ремонтые үнэхөөр һайн шанартайгаар үнгэргэхын тулада газартаряалангай органууд болото, большевистскэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Үнгэрэгшэ намарай фактнуудһаа өөһэдтөө зохихо выводүүдые хэжэ, энэ жэлэй ремонтые имагта һайн шанартайгаар ябуулхын түлөө бултадаа тэмсэжэ байнабди, — гэжэ директор Веденин Михайлович Зайцев хөөрэнэ.

Леспродторг эмхидхэгдэхэнь

Хёлогын адагай сплавной конторын хүдэлмэришэд ба служащинуудые хангалгые һайжаруулхын тула Бурмонголлеспродторг болбол тэндэнь леспродторг эмхилхэхэнь.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Шэнэ маркын часынууд

Пензенскэ часовой завод болбол ЗИФ—26 гэжэ маркатай, эрэшүүлэй гарай часынуудые шэнээр гаргалгада бэлэдхэбэ. Эдэ часынууд хадаа урдань гаргагдажа байгаа «ЗИФ—18» часынуудһаа газаа үнгөөрөө ба тон простой конструкцяараа илгаатай юм. Тус завод болбол ерэхэ жэлдэ иимэ шэнэ маркын 15 мянган часынуудые гаргаха байна.

Горнягууд үндэр салин абана

Криворожско түмэрэй уурхайн бассейнэй хэдэн зуугаад горнягууд ажалай үндэр бүтээсые туйлажа, өөһэдынгөө салингуудые ехэхэнээр дээшэлүүлбэ. Октябриингаа даабариие 432,1 процент дүүргэгшэ Семиволос болбол 4361 түхэриг, тэрэнэй бригадын членүүд, Гувов—4698 түхэриг, Гудименко 4423 түхэриг абаһан байнад. Үрмэлэгшэд семиволосовтон—Конюшин, Гуртовай ба бусад 3000 үлүүтэй түхэриг салин абаба.

Памиртахи лекцинүүд

Мургабска район (Таджикска ССР)—Памирай үндэр халата районуудай нэгэнь болоно. Таджикистанай КП(б)-гэй ЦК-гэй лекторнүүд энэ һаяхан ерэбэд. Тэдэнэр ород ба киргиз хэлэнүүд дээрэ 20-һоо дээшэ лекцинүүдые ВКП(б)-гэй истори шудалагшадта уншаба. Тэрээнһээ гадна, алтанай эгээ холын приискнүүдэй нэгэн—Ранг-Куль дээрэ тэдэнэр ошожо, 8 докладуудые хэһэн байна.

Колхозуудта олзоборилгын участогууд үгтэбэ

Карело-Финско ССР-эй загаһабарилгын колхозуудта загаһа ба далайн ан барилгын участогууд үгтэжэ бэхижүүлэгдэбэ. Участок бүхэндэ паспорт байгуулагдажа, тэрээн доторонь тэрэнэй хилэнүүд, тэндэ ямарнууд загаһадай ба далайн ангуудай байдагынь заагданад.

Сибирьтэ малай тоо толгойн олошоролго

„Колхозуудахи нийтын малажалые хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганууд тухай“ СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой тунхаглагдаһанай һүүлээр Новосибирскэ областиин колхозно фермэнүүдэй малай тоонь нэгэ жэл соо 192 мянган толгойгоор олошорбо. Сибирскэ малнууд болбол һү ба эехээрээ үндэр шанартай.

ЭПРОНОВЕЦУУДАЙ ЭРЭЛХЭГ ХҮДЭЛМЭРИ

Эпроновско корабляар буксировалагдажа ябаһан судинуудай ехэ караванай Выборгскэ залив соо ябаха үедэнь ехэ долгин болобо. Караваниие ниилэтиншэнь хаяжа, шулуунууд дээрэ абаашажархёо. Судинуудые холбоһон гэнжэнүүдынь таһаржа эхилһэн байгаа. Хүнүүдтэ ба судинуудта хосоролгын аюул тудаба. Эпрононовецуудай эрэлхэг хүдэлмэриһээ боложо судинуудай бүхы караван суглуулагдажа, томилогдоһон газартаа амгалан асарагдаба.

АЖАХЫН АППАРАДЫЕ РАЦИОНАЛИЗАЦИЛХА БА ХЯМДАДХАХА

Манай орондо ажахын аппарат хадаа бүхы гүрэнэй аппарадай таһаршагүй вэгэ хубинь болоно. Манай ажахын органууд болбол СССР дотор гүрэнэй хамаадаг, гүрэнэй үмсэ, бүхэраадай достояни болгоһо хэдэн мянган предприятинууд, заводуудые, шахтануудые, түмэрзамуудые, совхозуудые, машинно-тракторна станцинуудые хүтэлбэрилэн эрхилдэг. Иимэһээ, манай парти ба советскэ правительство болбол наркомадуудай эхилэн предприятинууд хүрэтэр ажахын аппарадые һайжаруулгада ба бүхэжүүлгэдэ саг үргэлжэ онсо анхарал табина.

Наркомадуудай аппарадуудые рационализацилха, зохид хүнгэн ба хямда болгохо хэрэгтэ һүүлэй жэлдэ элитэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Энээнэй ашаар манай орон оломилнон түхэригэй экономи абаба. Гэбэшье, хэрэг хадаа ганса энэ экономиһоо зөөридо бэшэ. Үнгэрмэ олон хүнүүдтэй аппарат хадаа ажал хэрэгтэ һаад хэнэ, үлүү бэшэлгэ гаргана, нилээд олон специалистнуудые үйлэдбэриин хүдэлмэриһөө таһалжа канцелярска хүдэлмэри оруу татана, предприятинуудые оперативнаар хүтэлбэрилхэ ябадалые хүндэдхэнэ. Наркомадуудай аппарадые саашадань улам һайжаруулхын тулада бидэнэр үшөө ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой байнабди. Гэхэтэй хамта, предприятинуудай захиргаанай-управленческэ аппарадые зохид хүнгэн, рациональна болгохо тон шухала болоо

Һаяын үдэрнүүдтэ дундамашинобайгуулгын Наркомадай коллеги хадаа эрхилгын органуудай структурые зохисотой болгохо тухай ба мүн промышленностиин энэ һалбариин захиргаанай - управленческэ гаргашануудые хороохо тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Эндэ, мүн бусад олон наркомадуудта хамаадаха фактнууд элирүүлэгдэһэн байна. Олон предприятинуудай управленческэ аппарадайнь штадууд хэтэрхэйгээр урғашанхай. 1937 онтой сасуулжа харабал, 1939 ондо дээрэ дурсагдаһан Наркомадта бүхы служащинарайнь тоо 5,1 проц. хүрэтэр үгһэн байна, тиигэн гэтэр хүдэлмэришэнэйнь тоо бүхы дээрээ мянга 1 проц. нэмээ. Служащинарай штадые иимэ нормальна бэшээр үргэдхэһэн ябадал хадаа продукциин сэнгые үнэтэй болгоно, энээнь управленческэ аппарадай бүрүү структуратай байһанай результат мүн.

Энэ үе соо дундамашинобайгуулгын Наркомадта (тэрэшэлэн бусад наркомадуудташье) инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь тоо нилээдгүй олоншороһон байха юм. Инженернүүдэй ба техникүүдэй тоогой ниигэжэ урғаһаниинь—законһоо гадуур ябадал бэшэ. Гэбэшье, олонхи инженернүүд ба техникүүд үйлэдбэридэ сэхэ хабаадахынгаа оронда, заводуудай управлениинүүдэй канцеляринуудта үзэжэ, үнэндөө управленческэ хүдэлмэри бэлэл үргэлжэдэг ба тиихэн хамаугаар, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд гэһэн категоридо тусхай техническэ һургуулигүй ба инженерэй тушаалгүй хүнүүд заримдаа орошодог байгаа. Энэ ушарта гү, ним байгуулха шухала болоһон байна.

Инженерно-техническэ кадрнуудые бурууһаар хэрэглэдэг фактнуудшье үсөөн бэшэ бии.

—Манай заводуудта служащинар ба захиргаанай-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоонь, хилын саанахи мүн тиимэ лэ заводуудахидаа нилээд олон байна,—гэжэ дундамашинобайгуулгын Наркомадай коллегиин заседани дээрэ Арадай Комиссар нүх. Малышев зүб зааһан байна. Манай машинобайгуулгын гурбан наркомадуудта хабаатай, 500 хүрэтэр хүдэлмэришэдтэй заводуудта ниитэ хүдэлмэришэдэйнь тоогой 30-40 процентнь служащинар ба захиргаанай техническэ хүлэлмэрилэгшэд байдаг, харин Англида—20-25 процент, США-да—12-15 процент байха юм. 1000 хүрэтэр хүдэлмэришэдтэй заводуудта служащинар ба захиргаанай-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь тоо иимэ: манайда—30-40 процент, США-да ба Англида—15-20 процент.

Манай ажахын органууд болбол предприятинууд дээрэхи захиргаанай-управленческэ ба обслуживалгаша нюурнуудые үсөөрүүлхын замда эрид ороходо ёһотой болоһонь эли.

Управленческэ аппарадые хэтэрхэй еэ болголгоһо эсэс табихын тулада олонхон предприятинууд дээрэхи управленческэ структурые ш наар хаража үзэхэ шухала. Бишыхан предприяти ууд хадаа томо предприятинуудай структурые һажаалгажа, хандаашье хэрэггүй олон тоотой таһагуудые, секторнүүдые тогтооно, тэндэнь олон специалистнууд дэмы һууһаг байна. Предприятинууд дээрэ кадонуудай таһагай байтарнь, мүн бага тадэ ла кадрнуудые техническэ һургалгын таһагууд байдаг. Зарим томо предприятинууд дэвгүүр хангалгын хэлэ-хэдэн таһагууд байха юм. 200-300 хүдэлмэришэдтэй заводуу болбол, тэдээнһээ табаба, арба дахин олон хүдэлмэришэдтэй заводуудахидал адли олон хүтэлбэрилэгшэдтэй ба начальнигуудтай байха юм. Предприятиин дирекци бэшэ жөөрой хоорондо мүн хэдэн олон звенонууд байдаг.

Бухгалтерскэ бүридхэлые нягталхатухай асуудал һаяшаг „Правдын" хууһаһануудай дээрэ толилогдоһон байна.

Хэтэрхэй ехэ болошоһон отчетность хадаа предприятинуудай нормальна хүдэлмэридэ һаад ушарууна, тоосооной хэтэрхэй олонтоото хүдэлмэрилэгшэдые бии болгоно гэжэ, хэдэн олон бухгалтернууд, экономистнууд, ажахые эрхилэгшэнэр мэдүүлбэ. Тэрээнһээ шалтагаан, предприятинууд, цехүүдтэ бүридхэл ба статистикын ехэ хүдэлмэриие конторщигууд ба учетчигууд, мүн мастернууд, инженернүүд, цехүүдэй начальнигууд, ахалагша инженернүүд, предприятиин директорнүүд эрхилнэ. Тиимэһээ, тоо бүридхэлые соморходохо ба хялбар болгохо зайлашагүй.

Энэ хадаа нилээд олон хүниие сүлөөрүүлхэ байна Ажахын зарим эрхилэгшэд хадаа штадаа ехэр үргэдхэн, үшөө обслуживалдаг хүнүүдые баридаг байна. „Русские самоцветы" заводой (Свердловско область) директор Ионов ба заводой бухгалтер Новиков гэгшэд штадһаа үлүү хүнүүдые байлгажа, хэлэлгэдэ фондые өөһэдынгөө дураар дээшэлүүлэн, арбаад мянган түхэриг үлүү гаргашалба. Свердловско областиин прокуратура болбол Ионов ба Новиков гэгшэдые харюусалгада хабааруулба.

Өөһэдынгөө тушаалай эрхые хэтэрүүлэн, штадаа үргэдхэжэ, хуули бусаар нэгэндоро хэдэн тушаал даагшадта һургар мүнгэ тулэһэн ба салингай хамжээнүүдые зоргоороо дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө Пестовск (Ленинград) лес промхозой директор Локтюшин ба тэрэнэй бухгалтер Глаголевский гэгшэд судта үгтэбэ. Финансова органууд, прокуратура ба гүрэнэй контролиин Наркомадай органууд болоол, хэтэрхэй ехэ штадта дуратай хүнүүдэй эашые зогсоохын тулада, тэрэшэлэн штадай дисциплинэ бэхижүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулха ушартай.

Промышленностиин захиргаанай-управленческэ аппарадые рационализацилга ба соморолхоо болбол гүрэндэ ехэ экономи үзэхэ байна. Бүхэ предприятиин хүтэлбэрилэлгэнь бүри уян ба оперативна болоно. („Правдаһаа")

Байгша ноябриин 21-нэй үдэшэ, Ород драмын театр соо Улан-Удэ городой партиина, советскэ ба комсомольско эдибхитэд болбол Москвада болоһон Бурят-Монголой искусствын декадада хабаадагшадтай уулзаба.

Зураг дээрэ: Советскэ Союзай Герой Гармаев ба ВКП(б)-гэй Обкомой секретарь нүхэр Игнатьев—искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда.

Михайловай фото

Нютагай туризмые дэлгэрүүлхэ

Сталинска гурбадугаар табанжэлэй план хадаа түлишэ, руда ба бусад үнэтэ зүйлнүүдэй шэнэ уурхайнуудые эли рүүлхэ ба илангаа нютагай промышленностиие хүгжөөхэ зорилгые үргэнөөр табина.

Сэсэглэн һалбаржа байгаа Бурят-Монголойгоо баялигуудые шэнжэлжэ үзэлгын хүдэлмэри (туризм) эмхидхэхэ шухала.

Тэрэ хадаа үргэжэ ябаһан залуушуулые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ угаа ехэ удхашанартай.

Манай Бурят-Монголдо хэдэн олон колхозууд, заводууд, комбинадууд ба гайхамшаг үзэсхэлэнтэ газарнууд—Байгал далай, Галуута нуур, Баргажанай заповедник ба бусад бии. Эдэ болбол туристнуудта тон һонирхолтой байна.

Һургуулиин һурагшад, пионернүүд болбол туристын ябадалые эмхидхэжэ, музейдэ хэрэгтэй элдэб зүйлнүүдые суглуулха, өөрынгөө аймаг, нютаг соохи байгаалиин баялигуудые мэдэхэ ёһотой.

1940 оной октябрь һарада колхозник нүхэр Колесников болбол Тарбагатайн аймагай, Куйтунска хүсэд бэшэ дунда һургуулиин 6-дахи классын һурагшадтай сугтаа ябатараа, мамонтын һөөо олоод, Улан-Удын историко-революционно музейдэ үгэһэн юм. Тэрэ һөөогой олдоһон газарта 1941 оной май һарада музейн экспедици гаража шэнжэхэнэ. Энэ оной сентябрь һарада ПВЗ-гэй ФЗУ һургуулиин һурагшад мамонтын араан шүдэ оложо, мүн музейдэ үгэбэ.

Республикын һурагшадай дунда туризмые дэлгэрүүлхын тулада, БМАССР-эй Наркомпросой дэргэдэ хүүгэдэй экскурси-туризм хэлгын станци нээгдэбэ. Бүхы һургуулинуудта эдир туристнуудай кружогууд эмхидхэгдэхэ байна.

М. Я. АЛАШКЕЕВИЧ

БМАССР-эй Совнаркомдо

Бурят-Монголой АССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол хүүгэдэй гэрнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухайда энэ оной августын 2-ой үдэр тусхай тогтоол гаргаһан юм, тэрээнһээ хойшо тэдэнэй, илангаа хүүгэдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри нилээд һайжараа. Гэхэтэй хамта, хүүгэдэй зарим гэрнүүдэй хүдэлмэридэнь ехэ дутуунууд бии байһаар.

Жэшээлхэдэ: Заиграйн аймагдахи хүүгэдэй гэрэй директор нүхэр Шемиот-Иванов болбол планаар хараалагдаһан хэмжээлэбүүлгануудаа (корзино гүрэлгэ, үрэ-жэмэсэй питомнитуу ба шубуужаал байгуулга) бэелүүлжэ шадаагүй байна.

Мүн тэрэшэлэн Кяхтын хүүгэдэй гэр (директорынь нүхэр Кузькин) огород тарилгые, гахай үсхэбэрилгые тон муугаар эмхидхэһэн ба мүнөө хүдэтэрөө үнэтэй болоодүй байха юм.

БМАССР-эй СНК тус асуудалые һаяхан дахинаа хэлсэжэ, хүүгэдэй гэрнүүдэй хүдэлмэриие хүсэд һайжаруулхыень Наркомпросто даалгаба.

Республиканска шатарай VIII турнир дүүрэбэ

Республиканска шатарай VIII турнир ноябриин 19-дэ дүүрэбэ. Нүхэр Голубов (Кяхта), БМАССР-эй чемпион Лепихин (Кабанск) гэгшэд 13-һаа 11-11 очконууды абажа плаба. Нүхэр Игумнов (Улан-Удэ) 13 очкоһоо 9-е абажа—гурбадахи һуури, Сумкин (№ 3 һургуули), Абошеев (Зооветинститут) табадахи һуури эзэлбэд.

Түрүүшын табан плагшад БМАССР-эй физкультура ба спортын комитедэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнагдаба. Турнирэй эгээн залуу хабаадагша Сумкин—Бүхэсоюзна нэгэдэхи категори абаха болобо.

ҺҮУЛЭЙ ЧАСТА

ГУРБАН ДЕРЖАВЫН ПАКТДА РУМЫНИИН НЭГЭДЭЛГЭ

БЕРЛИН, ноябриин 23. (ТАСС). Германска информационно бюро доро дурсагдаһан мэдээсэлые дамжуулба: „Ноябриин 23-да, Германиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Риббентроп, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын политическэ департаментын директор Бути, Берлиндэ байгаа японско посол Бурусу, нэгэн талаһаа; нүгөө талаһаа — Румыниин премьер - министр генерал Антонеску гэгшэд 1940 оной сентябриин 27-до баталагдаһан Германи, Итали ба Япониин хоорондохи гурбанай пактда Румыниин нэгэдэһэн тухай протоколдо Берлин дээрэ гар габиба. Протоколынь текст иигэжэ бэшэгдэбэ: „Германи, Итали ба Япониин правительствонууд, нэгэн талаһаа, ба нүгөө талаһаа—Румыниин правительство болбол доро гар табигшад этигэмжэтэ түлөөлэгшэ, доор бэшэгдэһэн зүйлнүүдтэ зүбшөөрэлдэбэ:

Статья I. 1940 оной сентябриин 27-до Берлиндэ Германи, Итали ба Япониин хоорондо баталагдаһан гурбанай пактда Румыни нэгэдэнэ.

Статья II Хэрбээ гурбанай пактын дүрбэдэхи статья соо дурсагдаһан ниитын техническэ комиссиин Румыниин интересүүдтэ хабаатай асуудалнуудые үзэхэ болоо һаань, тус комиссинуудай хүдэлмэринүүдтэ тэрэшэлэн Румыниин түлөөлэгшэд хабаадалсаха ёһотой.

Статья III. Энэ протоколдо гурбанай пактын текст хамжуулагдаба.

Энэ протокол хадаа немецкэ, итальянскэ, японско ба румынска хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэбэ, тиихэтэй хамта эдэнэй нэгэн бүхэнэйнь лэ текстнүүдынь оригинал гэжэ тоологдоно. Тус протокол хадаа тэрэндэ гар табигдаһан үдэрһөө эхилэн хүсэндөө ороходо байна".

ГУРБАН ДЕРЖАВЫН ПАКТДА СЛОВАКИИН НЭГЭДЭЛГЭ

БЕРЛИН, ноябриин 24. (ТАСС). Германска информационно бюро доро дурсагдаһан мэдээсэлые дамжуулба: „Ноябриин 24-д Германиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Риббентроп, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын политическэ департаментын директор Бути, Берлиндэ байгаа японско посол Курусу, нэгэн талаһаа, ба нүгөө талаһаа—Словакиин премьер-министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Тука гэгшэд 1940 оной сентябриин 27-до баталагдаһан Германи, Итали ба Япониин хоорондохи гурбанай пактда Словакиин нэгэдэһэн тухай протоколдо Берлиндэ гар табиба. Протоколынь текстдэ иигэжэ бэшэгдэбэ:

„Германи, Итали ба Япониин правительствонууд, нэгэн талаһаа, ба нүгөө талаһаа—Словакиин правительство болбол доро гар табигшад этигэмжэтэ түлөөлэгшэ, доорх бэшэгдэһэн зүйлнүүдтэ зүбшөөрэлдэбэ:

Статья I 1940 оной сентябриин 27-до Берлиндэ Германи, Итали ба Япониин хоорондо баталагдаһан гурбанай пактда Словаки нэгэдэнэ.

Статья II. Хэрбээ гурбанай пактын дүрбэдэхи статья соо дурсагдаһан ниитын техническэ комиссиин Словакиин интересүүдтэ хабаатай асуудалнуудые үзэхэ болоо һаань, тус комиссинуудай хүдэлмэринүүдтэ тэрэшэлэн Словакиин түлөөлэгшэд хабаадалсаха ёһотой.

Статья III. Энэ протоколдо гурбанай пактын текст хамжуулагдаба.

Энэ протокол хадаа немецкэ, итальянскэ, японско ба словацка хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэбэ, тиихэтэй хамта эдэнэй нэгэн бүхэнэйнь лэ текстнүүдынь оригинал гэжэ тоологдоно. Тус протокол хадаа тэрэндэ гар табигдаһан үдэрһөө эхилэн хүсэндөө ороходо байна".

ИТАЛО-ГРЕЧЕСКЭ ДАЙН

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 23. (ТАСС). Америкагска хэблэлэй мэдээсэлэй ёһоор, греческэ сэрэгүүдэй түрүү частинууд үсэргэдэг, нютагай сагаар 5 часта Корчодо оробо. Һүүлээрнь дүрбэн час үнгэрөөд байһаар гол хүсэнүүдынь городто дүтэлжэ ерэбэ.

Итальянецууд тэрьелэдээ нилээд ехэ сэргэй запасые Корчоһоо абажа гараба. Греческэ морин сэрэг ба бронированна автомобильнууд городһоо баруун хойшоо тэрьелһэн чэрьелэн муулдэбэд.

Корчын фронт дээрэ грекүүдтэ плендэ ороһон итальянецуудай дунда генерал Жаннин бии.

Грекүүдэй Корчые эзэлһээр хэдэн час болоод байхада, итальянска самолёдууд тэрэ городые ехээр бомбодобо.

Греческэ морин сэрэг Морово хадын рагониие эзэлэ. Итальянска түрүү постнууд грекүүдтэ ороһон Иван-хада илгагдаба. Баруун секторто Аргирокастрондо ороходо ямые ябаган сэрэгүүд эзэлбэ.

Грекүүд болбол Поградец ба Охрида нуур дээрэ добтололгоо үргэлжэлөөр. Хазын артиллери хадаа Корча-Поградец замые саг үргэлжэ бууддана.

Харюусалгата редактор
Р. БИМБАЕВ.

СПЕЦИАЛИСТЫН ЗҮБШЭЛ

Нарай малай халдабарита үбшэнгүүд ба тэрээнтэй тэмсэл

Һая түрэһэн нарай малай (унаган, тугал, поросёнко, хурига-эшэгэн) дунда элдэб үбшэнгүүд юун дээрэһээ дэлгэрнэб гэбэл, малые муугаар харуулһалһанһаа ба байра байдалайнь сэбэр бэшэ, муу байһанһаа болоно.

Нарай малнууд эхэ соогоо байгшадахиһаа дошхон хатуу условидо ородог гээшэ. Энэ үедэнь элдэб үбшэнһөө зайсуулхын тулада, тэдэниие оролдолтойгоор харууһалха ёһотой.

Шанар муутай тэжээл үгэхэдэ, дутуугаар эдеэлүүлхэдэ, шингээн хүйтэн байрада байлгахада, нарай мал үбшэлдэг. Үбшэн тараадаг элдэб олон микробууд байдаг юм. Микробуудай олонхинь томо малай организм соо байдаг, тэдэ томо малда гэм хэдэггүй.

Нарай малай халдабарита үбшэнгүүдһээ илангаа хүндэнь—сагаан шэшэнгир (колибациллез), паратиф, септическэ пиевмони, пиосептицеми, диплококково инфекцинүүд болоно.

Сагаан шэшэнгир үбшэн болбол нарай малда муухай һаба сооһоо тэжээл эдюулхэдэ халдадаг. Энэ үбшэн 1-3 хоног үнгэрһэнэй һүүлдэ мэдэгдэдэг юм. Үбдэһэн малнууд юумэ эдихэ дурагүй, ядаранги янзатай, температурынь ехэ болодог. Шэшэнгир хүрэхэдөө: анха түрүү каша шэнги үсхэншэгөөр, удаань шэнгэнээр, сагаан үнгэртэйгөөр, шэнгэзэдүй һүнтэй холилдонги, шуһатайгаар, һүүл тээшээ—зай забһаргүйгөөр гоожодог. Мүн амисхалынь хөөрэнги, һудаһань һулаар сохижо, бэеынь хатадаха ехэ лэ зобонги янзатай—үһэнь үрэшиэһэн, нюдөө һүлэмжээр харадаг байна.

Энэ үбшэн 2-3 хоногто үргэлжэлдэг. Тэрэ үбшэнөөр үбдэһэн малда антивирус гэжэ эмые һүнтэй холижо уулгаха, эмнэлгын сыворооткээр тариха ёһотой. Мүн лактобацилин ба ацидофилин гэжэ эмые нарай малда эдюулхэдэ, үбшэн тараадаг микробынь үхэдэг. Эдэ эмүүдһээ гадна, касторово тоһо (унага ба тугалда 40-50 гр., гахайн поросёнкодо 10-15 гр) эбиин үрэһэ ба ямиен бусалгаад эдюулжэ болохо. Сагаан шэшэнгир үбшөөр үбдэһэн малнуудые тусгаар ондоо байрада оруулжа, тэрэнэй урда тээ байһан байрыень дезинфекцилхэ шухала.

Ямар үбшэн хүрэһыень мэдэхын ба дахин үбдэһэн малые эмнэхын тулада бактериологическа шэнжэлгэ хэхэ хэрэгтэй.

Сагаан шэшэнгир үбшэн хадаа нарай малай түрэмэсээрэнь хүрэдэг юм. Ушар нимэһээ, нарай малай түрэхэ үедэ байрыень ариг сэбэр байлгахын тулада нарай малай һая түрөөд байхадань анхаралтайгаар харууһалха хэрэгтэй.

Паратиф—энэ хадаа нарай малнуудай дунда дэлгэрдэг халдабарита үбшэн. Ехэнхидээ тугалнууд, поросенконууд, унагад энэ үбшөөр үбдэдэг. Мүн тэрэшэлэн, хаа-яа хурагадшье үбдэдэг байна. Тугал ба унаган түрэһэнһөө хойшо 2-4 недели гү, али 8 недели болоод байхадаа, ехэнхидээ энэ үбшөөр үбдэжэ магад. Нарай малда паратиф үбшэн хүрэбэл—үенүүдынь болсойдог, гүзээн ба хотонь һэлхэнтэдэг, заримдаа уушхандань ородог юм. Энэ үбшэн нарай малда томо малһаа ба түрүүн үбдэһэн малнуудһаа халдадаг.

Нарай малнууд паратифаар үбдөөд байхадаа ехэ уни хэбтэдэг; бэень һулдадаг; хоол багые эдидэг, шэшэнгир хүрэдэг, заримдаа шуһатайгаар гоожуулдаг. Анхан үбдэжэ эхилхэдээ температурынь 41°-һээ дээшэ болодог. Энэ үбшэн 4-14 үдэр хүрэтэр үргэлжэлжэ, заримдаа 3-4 недели соошье уржаад байха юм. Тус үбшэниие бактериологическа шэнжэлгээр элирхэйлэгдэһэн һүүлдэ, формал—вакцинар гү, али биофабрикада бэлдэгдэһэн эмнэлгын сыворооткаар тариха хэрэгтэй.

Паратифаар үбдэһэн нарай малнууд тусгаар байрада—изоляторто оруулагдаха, түрүүн байһан байрань дезинфекцилэгдэхэ ёһотой. Энээнтэй хамта, нарай малай байра байдал, эдеэ хоол тушаа бүхы малшад анхаралаа табиха ушартай.

Нарай малнуудта зохид һайн услови байгуулжа, тэжээл хоолыень таарулха ёһотой.

Түрэхэһөөнь урид эхэ малые түрэлгын байрада абаашажа, амид бэеынь халуун уһаар угааха хэрэгтэй.

Нарай малайгаа хүйһые тон нягтаар (уһанда бусалгагдаһан ээмсэгээр) отолоод, иодой настойкоор дезинфекцилэгдэһэн уягаар уяха шухала.

Нарай малаа арюун гараар абажа, сэбэр полотенцээр аршаад, эхэһээнь илгажа, профилакторида абаашаха хэрэгтэй. Тэндэнь—хуурай, сэбэр һарууулхан ба температурань таарамжатай байха ёһотой. Тэндэ 10-15 хоноһонойнь һүүлээр телятникта оруулхада болоно.

Аятай зохид байра, амтатай тэжээл ба һайн харууһалалга болбол нарай малай түлжэлгэдэ угаа ехэ удхашанартай. Зоогигиенын заабаринуудые бүрин сахижа, шэмэтэй тэжээлээр хангаад байбал, нарай малда үбшэн халдадаггүй. Энээниие манай малажалай түрүүшүүл-стахановецууд, 1939-40 онуудай Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкада хабаадагшад өөһэдынгөө практическа хүдэлмэреэр гэршэлнэ.

И. АВЕССАЛАМОВ—ветнаукануудай кандидат.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Коландаришвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отдела партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4217 Типография НКМП БМАССР.